

Remissvar från Svenska Atlantkommittén

Skickas till:
Försvarsdepartementet

Diarienummer:
Fö2025/01457

Skickas från:
Svenska Atlantkommittén
genom Ludvig Filhm, generalsekreterare

10 januari 2026

Remiss av Promemorian Förbättrade förutsättningar för operativt militärt samarbete (Ds 2025:21)

Svenska Atlantkommittén bildades 1996 och är en partipolitiskt obunden förening med syfte att främja en bred, förutsättningslös och välinformerad debatt om förutsättningar och mål för svensk säkerhetspolitik. Föreningen lägger särskild tonvikt på Sveriges roll som medlem i Nato och behovet av ett starkt transatlantiskt samarbete för fred och säkerhet i och utanför Europa. Verksamheten bedrivs i huvudsak genom seminarier, konferenser, resor och andra aktiviteter med fokus på frågor med anknytning till säkerhetspolitik och transatlantiskt samarbete.

Svenska Atlantkommittén är medlem av Atlantic Treaty Association (ATA), som är baserat i Bryssel, och representerar 37 nationella föreningar i Europa och Nordamerika. ATA syftar till att stärka den transatlantiska länken och främja värderingarna i Nordatlantiska fördraget om fred, frihet säkerhet och demokrati. Svenska Atlantkommittén är även medlemmar av Folk och Försvar.

Sammanfattning av promemorians innehåll

Departementspromemorian innehåller förslag till lag- och förordningsändringar som syftar till att skapa bättre rättsliga förutsättningar för operativt militärt samarbete på svenskt territorium inom ramen för Nato. Förslagen tar sin utgångspunkt i Sveriges medlemskap i Nato och behovet av att möjliggöra alliansens verksamhet för avskräckning och försvar i fredstid, kris och krig.

Promemorian föreslår bland annat att regeringen ges befogenhet att besluta att Nato eller Natoanslutna stater får vidta militära försvarsåtgärder på svenskt territorium i enlighet med internationell rätt. Detta innefattar möjlighet att överlåta vissa förvaltningsuppgifter till utländska militära styrkor. Vidare föreslås anpassningar i bland annat lagen om operativt militärt stöd, skyddslagen, vapenlagen, kamerabevakningslagen samt regelverk om krigsmateriel och elektronisk kommunikation.

Syftet är att skapa ett sammanhållet och ändamålsenligt regelverk som möjliggör Natooperationer och andra allierade aktiviteter i Sverige samt att säkerställa rättssäkerhet, effektivitet och tydliga ansvarsförhållanden. Förslagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Svenska Atlantkommitténs ställningstagande

Svenska Atlantkommittén tillstyrker utredningens förslag. Kommittén anser att promemorian på ett väl avvägt sätt anpassar svensk lagstiftning till de krav som följer av medlemskapet i Nato och bidrar till att stärka Sveriges och alliansens samlade försvarsförmåga.

Kommittén ser särskilt positivt på att förslagen tydliggör regeringens handlingsutrymme att medge allierad militär verksamhet på svenskt territorium inom ramen för internationell rätt. Detta är en nödvändig förutsättning för att Nato ska kunna bedriva trovärdig avskräckning och ett effektivt kollektivt försvar där Sverige utgör en integrerad del.

Synpunkter avseende utländska styrkors befogenheter

Svenska Atlantkommittén välkomnar att promemorian tydligt slår fast att Nato och dess medlemsstater ska kunna genomföra militär verksamhet för avskräckning och försvar i Sverige även i fredstid. Kommittén delar bedömningen att detta är en central del av Natos strategiska koncept och av Sveriges åtaganden som allierad.

Samtidigt konstaterar kommittén att vissa av de föreslagna regleringarna fortsatt präglas av försiktighet när det gäller utländska styrkors befogenheter, exempelvis avseende ordningshållning, bevakning och myndighetsutövning. Även om dessa begränsningar är förståeliga ur ett konstitutionellt och rättssäkerhetsperspektiv vill Svenska Atlantkommittén understryka vikten av att regelverket i praktiken inte försvårar eller fördröjer Natos operativa planering och genomförande.

Kommittén anser därför att det finns skäl att noga följa hur de föreslagna begränsningarna fungerar i tillämpningen och att regeringen vid behov bör vara beredd att återkomma med ytterligare justeringar för att säkerställa full interoperabilitet och handlingsfrihet för allierade styrkor på svenskt territorium.

Avslutande synpunkter

Svenska Atlantkommittén bedömer sammantaget att förslagen i departementspromemorian utgör ett viktigt och nödvändigt steg i anpassningen av svensk rätt till medlemskapet i Nato. Förslagen stärker Sveriges roll som en trovärdig och pålitlig allierad och bidrar till stabilitet och säkerhet i närområdet.

Mot denna bakgrund tillstyrker Svenska Atlantkommittén utredningens förslag.

Svenska Atlantkommittén genom

Ludvig Filhm
Generalsekreterare